

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/88/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6913212585
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6913212585.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a členov senátu JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. a JUDr. Márie Rišiaňovej, v právnej veci navrhovateľky O. U., nar. XX. XX. XXXX, bytom H.. Z. R. X/X, XXX XX Q. K., právne zastúpenej JUDr. Ivetou Tóthovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom Svätoplukova 28, 979 01 Rimavská Sobota, proti odporcom 1/ G. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom E. XX, XXX XX Q., 2/ B. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom E. XX, XXX XX C., 3/ N. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom E. XX, XXX XX C., 4/ E. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom N. H. C. X, XXX XX C., 5/ M. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom N. H. C. X, XXX XX C., odporcovia 4/, 5/ právne zastúpení JUDr. Pavlom Balogom, advokátom Advokátska kancelária so sídlom Železničná 6/1, 979 01 Rimavská Sobota, v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu, na základe odvolania odporcov 2/ - 5/ proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 6C/312/2013-51 zo dňa 18. 03. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Odporcovia 1/ - 5/ sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania predstavujúce trovy jej právneho zastúpenia vo výške 69,89 Eur na účet právnej zástupkyne JUDr. Ivety Tóthovej, advokátke, Advokátska kancelária so sídlom Svätoplukova 28, 979 01 Rimavská Sobota, vedený v X. C. K., a. s., číslo účtu XXXXXX/XXXX, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“, resp. „prvostupňový súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 18. 03. 2014 určil, že darovacia zmluva uzavretá medzi odporkyňami 1/, 2/, 3/ ako darkyňami a odporcami 4/ a 5/ ako obdarovanými dňa 18. 04. 2013 spísaná do notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Bronislavy Cirbesovej v Rimavskej Sobote pod č. N 99/2013, Nz 12592/2013, ktorou odporkyne 1/, 2/, 3/ darovali odporcom 4/ a 5/ svoje spoluvlastnícke podiely spolu v pomere 2/5-ín z nehnuteľností, ktoré sú vedené Okresným úradom, katastrálnym odborom v Rimavskej Sobote na LV č. XX kat. úz. N. H. C. ako parcely registra „C“, parc. č. XX, zast. plochy a nádvoria o výmere XXXX m², parc. č. XX záhrady vo výmere XXXX m² a stavba súp. č. X na parc. č. XX, rodinný dom, je neplatná (prvý výrok). Odporcom uložil povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne navrhovateľke trovy konania, a to zaplatený súdny poplatok vo výške 99,50 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 207,70 eur na účet právnej zástupkyne navrhovateľky, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (druhý výrok).

V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že darovacou zmluvou zo dňa 18. 04. 2013 odporkyne 1/ - 3/ previedli svoje spoluvlastnícke podiely (spolu v 2/5-inách) k nehnuteľnostiam odporcom 4/, 5/. Vklad vlastníckeho práva bol povolený pod č. V XXXX/XXXX. Darovacia zmluva bola spísaná dňa 18. 04. 2013 formou notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Bronislavy Cirbesovej pod č. N 99/2013, Nz 12592/2013. Ďalšími spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností sú N. U. v spoluvlastníckom

podiele 1/5-ina, navrhovateľka v spoluvlastníckom podiele 1/5-ina a Z. R. v spoluvlastníckom podiele 1/5-ina. Okresný súd mal preukázané, že na strane navrhovateľky existuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti darovacej zmluvy. Z výsledkov vykonaného dokazovania zistil, že odporkyne 1/ - 3/ porušili povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel ku kúpe navrhovateľke a vykonali prevod svojich spoluvlastníckych podielov na odporcov 4/ a 5/ (tretie osoby). Navrhovateľka v návrhu aj na pojednávaniach tvrdila, že si chce zachovať svoj spoluvlastnícky podiel k predmetným nehnuteľnostiam a chce navrátiť pôvodný stav. Nemá záujem o odkúpenie spoluvlastníckych podielov, ktoré boli neplatným úkonom dotknuté. Nie je jej taktiež ľahostajné, s kým a v akom pomere nehnuteľnosť vlastní. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej aj „O. s. p.“. Navrhovateľka mala vo veci plný úspech, preto jej priznal právo na náhradu trov konania pozostávajúci zo zaplateného súdneho poplatku z návrhu na začatie konania vo výške 99,50 eur a z trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej pomoci (prevzatie vecí, účasť na pojednávaní dňa 25. 02. 2014 a 18. 03. 2014) - 60,07 eur + 2 x 61,87 eur, režijný paušál 7,81 eur + 2 x 8,04 eur; spolu trovy právneho zastúpenia vo výške 207,70 eur, ktoré sú povinní odporcovia 1/ - 5/ spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právnej zástupkyne navrhovateľky (§ 149 ods. 1 O. s. p.).

Proti rozsudku okresného súdu podali odporcovia 4/ - 5/ v zákonnej lehote odvolanie. Žiadali, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázali na to, že odporkyne 1/, 2/, 3/, navrhovateľka a taktiež N. U. a Z. R. nadobudli predmetné nehnuteľnosti na základe dedičského konania po nebohom B. Z.. Žiadna z dedičiek nemala záujem odkúpiť podiely iných dedičov k predmetným nehnuteľnostiam, o čom svedčí i vydanie osvedčenia o dedičstve sp. zn. 1D/653/2012. Sprostredkovane sa dozvedeli o tom, že odporkyňa 1/ chce predať rodinný dom. Boli v domnení, že predkupné právo majú spoluvlastnícky medzi sebou vysporiadané. Notárka JUDr. Cirbesová im vyhotovila darovaciu zmluvu formou notárskej zápisnice, ktorá sa taktiež nezaoberala predkupným právom. Problém nastal až vtedy, keď navrhovateľke a jej sestram mali zaplatiť kúpnu cenu za prevádzané spoluvlastnícke podiely v hotovosti, pretože nedisponovali finančnými prostriedkami na vyplatenie kúpnej ceny. Ďalej uviedli, že naliehavý právny záujem v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý ohrozuje navrhovateľove právne postavenie a je možné ho týmto právnym prostriedkom odstrániť. V danej veci už došlo k porušeniu práva, preto je možné žalovať na splnenie povinnosti. Z uvedených dôvodov navrhovateľka v tomto prípade nemôže mať naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je.

Odporkyne 2/, 3/ podali odvolanie do výroku, ktorým okresný súd rozhodol o náhrade trov prvostupňového konania (druhý výrok). Poukázali na to, že odporkyňa 2/ poberá invalidný dôchodok vo výške 169,- eur mesačne a odporkyňa 3/ poberá dávky v hmotnej núdzi v sume 269,- eur mesačne. Z uvedených dôvodov žiadali, aby voči nim trovy konania „neboli priznané“.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporcov 4/ - 5/ žiadala, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Uviedla, že na jej strane existuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti darovacej zmluvy, pretože chce navrátiť pôvodný stav a nemá záujem o odkúpenie spoluvlastníckych podielov, ktoré boli neplatným úkonom dotknuté. Nie je jej ľahostajné, s kým a v akom pomere nehnuteľnosť vlastní. Nie je pravdou tvrdenie odporcov 4/ a 5/, že sa spolu s ostatnými dedičkami vrátane odporkyň 1/, 2/, 3/ dohodli na predaji nehnuteľnosti už v dedičskom konaní. V danej veci je právne irelevantné, či ponúkla odporcom 4/-5/ spolu so svedkyňou N. U. a Z. R. ku kúpe spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam, pretože prevod týchto spoluvlastníckych podielov nie je predmetom konania. Zároveň si uplatnila trovy odvolacieho konania.

Odporkyne 2/ a 3/ vo vyjadrení k odvolaniu odporcov 4/-5/ uviedli, že sa „pripájajú“ k ich odvolaniu. Podľa ich názoru, je darovacia zmluva platná.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 1, bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 214 ods. 2 O. s. p. a odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil z nasledovných dôvodov:

Podľa ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia,

môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že okresný súd v prejednávanej veci zistil skutkový stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho dospel ku správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Okresný súd neporušil právo účastníkov konania na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, okresný súd ich náležitým spôsobom posúdil súhrnne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky).

Prvostupňový súd je vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozsudku koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné. Rozsudok okresného súdu je presvedčivý, premisy zvolené v rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel, sú racionálne a aj spravodlivé.

Pretože odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku je dostatočne vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p., odvolací súd podľa ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty odporcov 2/-5/ v odvolaní.

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 80 demonštratívne uvádza, ktoré nároky možno uplatniť na súde prostredníctvom návrhu na začatie konania, pričom tieto návrhy podľa uplatnených nárokov delí do troch skupín a to na statusové návrhy, návrhy na plnenie, určovacie návrhy. Určovacím návrhom možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Určovacím návrhom sa navrhovateľ domáha priznania určitého plnenia alebo určenia, že tu určitý právny vzťah, či právo existuje (kladný určovací návrh), alebo že tu určitý právny vzťah či právo neexistuje (záporný určovací návrh). Určovacia žaloba podľa § 80 písm. c) O.s.p. je preventívneho charakteru a má miesto tam, kde za jej pomoci je možné eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu, je účinnejšia než iné právne prostriedky, pretože určovacia žaloba vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a prostredníctvom nej je možné dosiahnuť úpravu, ktorá je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Táto funkcia určovacej žaloby korešponduje práve s podmienkou naliehavého právneho záujmu. Naliehavý právny záujem na určení je daný tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo navrhovateľa, alebo kde by bez tohto určenia jeho právne postavenie sa stalo neistým. Navrhovateľ nemá naliehavý právny záujem na určení jeho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, pokiaľ osoby, ktoré sú ako vlastníci zapísané v katastri nehnuteľnosti, nebudú účastníkmi konania

Vzhľadom na charakter navrhovateľkou uplatňovaného nároku (ktorou sa domáha určenia, že predmetná darovacia zmluva uzavretá dňa 18. 04. 2013 je neplatná, je nesporné, že ide o tzv. určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p.. Podľa tohto ustanovenia možno návrhom na začatie konania uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. V predmetnej veci sa teda navrhovateľka domáhala vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah tu nie je (negatívne určenie).

Takéhoto určenia sa však navrhovateľka môže domáhať len vtedy, ak na jeho strane objektívne existuje naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že jeho právne postavenie je bez tohto určenia ohrozené alebo neisté. Výrok súdu o určení potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení navrhovateľky odstraňuje bez toho, že by ukladal splnenie nejakej povinnosti. Z uvedeného teda vyplýva, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľkou a odporcom (resp. odporcami), ktorý je ohrozením právneho postavenia navrhovateľky a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť.

V prípade uplatňovaného nároku navrhovateľky, ktorým sa domáhala určenia, že predmetná darovacia zmluva uzavretá dňa 18. 04. 2013 je (relatívne) neplatná, dospel odvolací súd k rovnakému záveru ako okresný súd, t.j., že v tomto prípade existuje na strane navrhovateľky naliehavý právny záujem na takto požadovanom určení. Otázka postupu osoby oprávnenej zo zákonného predkupného práva, v prípade, ak jej predkupné právo nebolo dodržané, je podľa doterajšej súdnej praxe riešiteľná dvomi

(alternatívnymi) spôsobmi, a to podľa § 140 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) dodržané, má oprávnená osoba možnosť domáhať sa vyslovenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a OZ. Oprávnená osoba sa však taktiež môže domáhať, aby tretia osoba (ktorá spoluvlastnícky podiel k veci nadobudla od spoluvlastníka prevodom) jej prenechala vec, resp. podiel za rovnakých podmienok, za akých vec, resp. podiel nadobudla. Z uvedeného vyplýva, že žiadna z uvedených možností nie je prednostná alebo dominantná (obidve sú rovnocenné) a je len na vôli oprávnenej osoby, ktorý zo spôsobov ochrany bude považovať za účelnejší a efektívnejší. Ak sa oprávnený návrhom na súd dovoľáva relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, musí byť neplatnosť určená vo výroku rozsudku. Rozhodnutie súdu o určení relatívnej neplatnosti právneho úkonu má konštitutívne právne účinky (jeho právoplatnosťou dochádza k vzniku, zmene a zániku práv a povinností vyplývajúcich z predmetnej zmluvy). Na základe výroku rozsudku dochádza k tomu, že relatívne neplatný právny úkon je platný až do vydania právoplatného rozhodnutia súdu, to znamená, že bol uzavretý a účinky vyplývajúce z právneho úkonu nastali, ale vydaním rozhodnutia zanikli. Kým absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí priamo zo zákona, relatívne neplatný právny úkon vyvoláva zamýšľané následky, ako by bol platný. Právne následky pominú, keď súd právoplatne vysloví neplatnosť takéhoto úkonu, alebo ak ho účastníci po vzájomnej dohode uznajú za neplatný. Účinky hmotnoprávneho úkonu navrhovateľky, ktorým sa dovoľala relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy, by doručením návrhu (žaloby) účastníkom zmluvy nastali len vtedy, ak by predmetná darovacia zmluva nebola zapísaná v katastri nehnuteľností, to znamená, ak by odporcovia 4/ a 5/ na základe predmetnej darovacej zmluvy ešte nenadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Rozhodnutím príslušného okresného úradu, odboru katastrálneho o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti darovacia zmluva medzi odporkyňami 1/-3/ (ako daryňami) a odporcami 4/ a 5/ (ako obdarovanými) nadobudla aj vecnoprávne následky, teda odporcovia 4/ a 5/ sa stali podielovými spoluvlastníkmi (v spoluvlastníckom podiele 2/5-ín) predmetnej nehnuteľnosti. Za takéhoto stavu musí byť neplatnosť darovacej zmluvy vyslovená výrokom rozhodnutia súdu, pretože len na základe rozhodnutia súdu o neplatnosti právneho úkonu kataster nehnuteľností vyznačí stav pred týmto právnym úkonom, záznamom podľa § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších právnych predpisov (Katastrálny zákon).

Z uvedeného vyplýva, že ak sa navrhovateľka svojím návrhom sa domáhala určenia (relatívnej) neplatnosti predmetnej darovacej zmluvy z dôvodu porušenia jej zákonného predkupného práva (§ 140 Občianskeho zákonníka), okresnému súdu neostávala iná možnosť, ako o tomto nároku vecne rozhodnúť. Okresný súd sa pri rozhodovaní o tomto nároku správne zaoberal základnou hmotnoprávnou okolnosťou a to konkrétne, či odporkyne 1/-3/ si pred uzatvorením predmetnej darovacej zmluvy splnili svoju zákonnú povinnosť v zmysle § 140 OZ. Keďže v konaní nebolo preukázané, že by si túto zákonnú povinnosť splnili, navrhovateľke ako podielovej spoluvlastníčke predmetnej nehnuteľnosti vzniklo právo domáčať sa určenia, že predmetná darovacia zmluva je podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka relatívne neplatným právnym úkonom. Preto, ak okresný súd tomuto nároku navrhovateľky vyhovel, ide o rozhodnutie, ktoré je vecne správne a odvolaciemu súdu neostávala iná možnosť ako ho podľa ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdiť.

Odvolací súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil vrátane v súvisiacom výroku o trovách prvostupňového konania, pretože okresný súd náležite odôvodnil aplikáciu ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Ako bolo uvedené, odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 212 ods. 1 O. s. p.) a odporcovia v odvolaní nenamietali, resp. kvalifikovaným a konkrétnym spôsobom nespochybnili správnosť výpočtu navrhovateľke priznaných trov prvostupňového konania, resp. trov právneho zastúpenia, preto sa odvolací súd touto otázkou (výškou priznaných trov konania) nezaoberal.

Odvolací súd dodáva, že v danom prípade nebol dôvod aplikovať ustanovenie § 150 ods. 1 O. s. p., a to prihliadnuc na výšku náhrady trov konania, počet odporcov, ktorí majú nahradiť trovy konania navrhovateľke spoločne a nerozdielne.

Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ustanovenia § 224 ods. 1, v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. Navrhovateľka bola v odvolacom konaní úspešná, a tak jej podľa vyššie uvedených ustanovení vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Na základe tejto skutočnosti odvolací súd uložil odporcom 1/-5/ spoločne a nerozdielne povinnosť nahradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania v celkovej výške 69,89 Eur. Uvedené trovy konania predstavujú trovy jej právneho zastúpenia v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č.

655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „vyhláška“) za 1 úkon právnej služby v r. 2014 (základnou sadzbou tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu) - vyjadrenie k odvolaniu vo veci samej v sume 61,85 Eur, režijný paušál za uvedený úkon právnej služby v sume 8,04 Eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky).

Podľa ustanovenia § 149 ods. 1 O. s. p. sú odporcovia 1/-/ povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť uvedené trovy odvolacieho konania právnej zástupkyňi navrhovateľky.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.